

Insect van december 2009, *Bupalus piniaria* (L.) De Dennenspanner

December is bij uitstek de maand van het dennengroen. Dat hangt bij ons al in de vitrine van de *Bupalus*. Deze mooie vitrine is samen met nog 4 andere nog op het nippertje gered tijdens de grote verhuizing (zie onderste foto). De *Bupalus* vitrine is zonder meer het vlaggenschip.

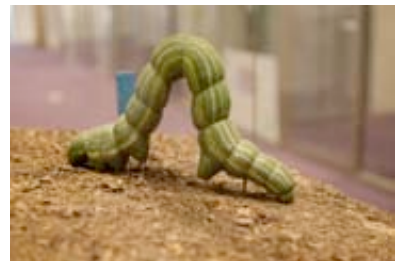
Er is veel werk aan deze vlinder verricht beginnend in de 50-er jaren. Het ging dan om populatiedynamica, diapauze en de achterliggende raadsels.

de vitrine op zijn nieuwe plek in het Radix gebouw

De sluipvlieg welke meegelift is in de vitrine heeft nogal wat naamsverandering ondergaan. Tegenwoordig geldt hij als *Senometopia pollinosa* (Mesnil).

Deze naamsverandering heeft er alles mee te maken dat Sluivvliegen taxonomisch een bijzonder soortenrijke en moeilijke groep is. De oorspronkelijke naam was *Eucarcelia rutilla* zoals in de vitrine. De uitgang *piniaria* bij *Bupalus* is in de vitrine nog *piniarius*. Niet handig in het googletijdperk. Een standaard barcode biedt hier uitkomst of enige verlichting. Voor grote groepen insecten zijn al die namen een ramp.

Mannetjes en vrouwtjes verschillen van elkaar. Mannetje met geveerde antenne. (zie foto links). De vlinder

heeft in rust de vleugels tegen elkaar gevouwen. Volgens het prachtige boekje Nachtvinders van o.a. de vlinderstichting (2006, uitgegeven door Tirion), moet een witte streep opvallen. Deze heeft de Bupalus in onze vitrine ieder geval niet. Ook het gedrag van mannetjes is iets beweeglijker dan dat van de vrouwtjes. Ze vliegen wat meer om de vrouwtjes op te sporen. De voedselplant is meestal volop

aanwezig in hun biotoop. Ze vliegen in één generatie van mei tot eind juli. Maar ja die akelige sluipvlieg....

Deze legt de eitjes op het 2e of 3e stadium van de rups, wel op een standaard plaats, nl. achter de kop, zoals ook aan het model te zien is. De made vreet zich naar binnen en blijft inactief in de pop tot de lente.

Synchronisatie was een belangrijk studiethema. De vlieg is specialistisch op de dennenspanner, maar parasiteert ook een andere spanner van dennen.

Ook het woord parasitoïd is tegenwoordig in gebruik i.p.v. parasiet. De uitgang 'oid' betekent 'lijkend op'. De sluipvliegen zijn nl. geen echte parasieten want ze doden hun gastheer uiteindelijk.

De larva van de parasitoïd in de pop van de Dennenspanner

De verhuizing van de vitrine onder het toezend oog van Yde Jongema